

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA.

ADMINISTRACIÓ
 x
 REDACCIÓ
 CARRÉ NOU DE S. FRANCESC
 núm. 27, pis 2.º
 BARCELONA.

PERIÒDICH SATÍRICH, HUMORÍSTICH, IL·LUSTRAT Y LLITERARI.

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA.

PREU DE SUSCRIPCIÓ.

FORA DE BARCELONA
 cada trimestre
 ESPANYA, 9 rals.
 CUBA Y PUERTORICO, 10.
 ESTRANGER, 15.

2 CUARTOS CADA NÚMERO PER TOT ARREU.

UN VOLCAN.

—¡Fora 'ls nanos! ¡fora 'l ball de bastons! ¡fora la comparsa d' en Serrallonga! ¡Fora tot' hom que passa 'l volcan...!

Això es lo que sentiam dir lo dissapte passat quan entre mitj dels preparatius formidables que s' estavan fent á la montanya de Montjuich s' acostava l' hora solemne de veure un volcan sobre nosaltres, després d' havernos vist tant temps nosaltres sobre un volcan.

—¿Tant mateix lo farán?—deya un desconfiat.

—Si, home, si,—responian cent yeus.—Miri á Montjuich, reperi 'l fum precursor que s' eleva com una especie de monument en honor dels organísadors de las festas.

—¿Vol dir que mereixen un monument de fum?

—Home! Com que las festas son de palla!

—Pero si sembla que aquella fumera es una rejoleria.

—No, home, no. Es lo volcan, qu' ara 'l couhen.

—Ah! ja!

En tot això 'l vespre s' anava acostant: la impaciencia creixia y las Hortas de Sant Bertran semblavan la Plassa de Sant Jaume los dias que hi ha alguna cosa.

—Pero, escolti;—esclamava un feligrés en mitj d' un grupo de curiosos—¿perque no l' han fet al Tibi-dabo com deyan?

—Ja veurá,—replicava un altre,—perque quan se va tractar de ferlo allí s' havia concebut una idea molt distinta de la que s' ha adoptat després. Al Tibi-dabo s' hi havia de fer un pou d' una profunditat espantosa. Allí, en revolta confusió devia abocarsi tota mena de substancias inflamables: petroli, aygua-ras, concejals barcelonins, fustas, papers, pólvora y totas aquestas materias que per poca cosa s' encenen. En lo moment decissiu una xispa eléctrica encaminada per un fil, inflamant aquell endemoniament de combustibles, havia de ferho explotar tot á la vegada reventant lo cim de la montanya en totas direccions y dantnos l' espectacle d' un volcan fins allí hont pot arribar la imitació del home.

—¿Y perque no ho han fet aixís?

—Per trenta mil rahons; pero la primera y més poderosa es la següent. Si vosté 's grata la cama en qual-sevulga puesto, s' hi farà un vermell; després si se guéix gratant se la ensetará y si tant y tant grata y esgratinya allí hont no hi tenia res l' hi acudirá un humor. Una montanya es com una cama. Si haguessin fet lo volcan al Tibi-dabo y vinga enfondir y vinga inflamar, potser tant y tant haurian fet, que 'l foch central de la terra, trobant una sortida apropiat, s' hauria precipitat pèl volcan de per-riure, convertintlo en un volcan de debó que 'ns hagués durat per *in secula seculorum* en lloch de durar cinch minuts.

—¡Ara, ara, ara!—cridan trenta mil bocas.—¡Ara va 'l volcan...!

Y més trempat qu' un ginjol s' alsa un cohet.

Després d' aquell cohet se 'n van veure d' altres hasta que ja surtian de tres en tres.

—Ara veig,—tornava aquell criticon,—perque en los paissos que hi ha un volcan pateixen tant y 'ls costa tant car. Está clar; ¿com no 'ls ha de ser car si á nosaltres un trist volcan de pacotilla, un volcan de quincalla ja 'ns costa un ramat de mils pessetas?

—¿Com? ¿mils pessetas costa aixó?—pregunta un observador obrint uns ulls com unas lluhernas.—¡Recristina! Jo ab mil pessetas solament m' empenyo á anar á buscar lo Vesubi *en persona*, portarlo aquí, mantenirlo vuyt dias y encara 'm sobran diners per ferme uns pantalons.

Mentres tant los cohets anavan en augment: los terrats, las torratxas, los forats de totas menas desde 'ls quals lo volcan era visible, 's veyan atestats de curiosos devorant ab la vista la maravillosa preparació d' un volcan á domicili.

La lluna s' amagava com si recelès alguna cosa.

—Es que ja n' ha vist altres de millors de volcanes,—deya un, mirant las muecas del astre de la nit.

—¿Vol dir?

—Si senyor, ¿que no veu que aquesta lluna de nits se passeja per tot lo mon?

—Alsa baudarrassa! Ella si que donchs se 'n pot ben riure d' aquest.

La montanya ja comensava á fer tropa; per varias direccions s' hi veyan rengleras de llumenetas; deyan que alló era la lava... y 'l volcan no venia.

—¿Que son aquellas lineas d' atxas que 's veuhen montanya amunt?—preguntava un lássaro.

—Es la professó que s' havia de fer diumenge passat.

Lo fum creixia; cohets y més cohets, llums y més llums, y espera qu' espera.

La erupció estava anunciada pera las vuyt; eran tres quarts de nou y no 's veyá ni en pintura.

Un murmurava:

—¿Saben que es aixó? Que 'l pagés, amo d' aquells timbots hi deu haver anat á espalllals'ho tot.

—Prou que tenian permis,—respon un altre;—ells bé ho han dit.

—Pues com que ho han dit, no 'n deuen tenir.

De sobte l' espay s' omplá d' una claror bastant com cal, no perque semblés un volcan; surten cohets á parells, cauhen llumenetas, se fa fum; tot' hom riu y per tot arreu se sent dir:

—¿Aixó es lo volcan?—¿Aquí hi ha deu mil cohets?

—¿Que m' escalibin si n' hi ha més enllá d' una cinquantenal?—Otro volcan, otro volcan *ca este no sirva!*

—¿Que lo mate *El Relámpago!*

—No s' espantin: jo crech que aixó es lo preliminar. La explosió definitiva vindrá aviat,—deya un que feya cara d' entendre molt en volcanes.—De tot se 'n ha de passar l' aprenentaje.

Y esperant la erupció definitiva, varem estarnos fins á las deu. Los més desconfiats s' havian retirat: los mils y mils de personas que abandonant los sossegats barris del Born y Sant Pere s' havian deixat caure pèl

Poble sech, desfilavan mal humorats murmurant d' una manera tant incisiva, que n' hi havia per encendre tots los volcanes de la terra.

De cop ve un moment de connció.

—¡Ara, ara va de bó!— crida un ciudadá ab veu de energümeno.

En efecte; un viu resplendor va emblanquir en un instant lo cel. La gent s' atura, 's gira y alsa 'l cap: aquella resplendor era... la lluna.

¿Que haviam de fer? Tornarnos en al llit.

Aixís va acabar la gran paparrutxa del volcan: fum, fum y fum com tot lo demés de las festas.

Un poeta que s' ho havia mamat de debó y que havia pujat al terrat cantant alló de

«Sentia en mi pecho arder
 un volcan abrasador.»

al baixar ja no 'u cantava

Murmurava tot sol y parodiant en prosa aquells coneguts versos del «Compte Bara», deya:

«Volcan te dius? De avuy en avant dels bunyols se 'n dirán volcanes.»

C. GUMÀ.

UN COP D' ULL ALS TEATROS.

Los empressaris han fet com los botiguers: han vingut las aras y han guarnit los seus aparadors trayent del armari las millors pessas.

Algunas, encare que brillants, son més velles y conegudas que las iluminacions de la Rambla: es alló que surt sempre en semblants cassos. Serveixen no més que per enlluernar als forasters que may las han vistas. Los de la Ciutat ja no 'n fém cap cas.

Altres n' hi ha hagut de novas, y aquestas son las que 'ns interessan.

Aném, donchs, á las novas.

Avants de tot tinch de parlarlos del concert donat per l' Esmeraldina Cervantes.

Molta concurrencia al palco de l' oncle; poca, pero escullida en las butacas y palcos: molts aplausos á l' arpista; als actors Sra. Mena y Sr. Goula que desempenyaren dos dels més notables quadros dramátichs de'n Victor Balaguer; als poetas que llegiren escullidas composicions; á la banda de ingenyers que tocá entre otras pessas una de'n Chopin molt difícil y molt bonica; y finalment molts també al Coro de Euterpe, que portá la representació del inolvidable Clavé á n' aquella festa catalana.

La Esmeraldina ha adelantat molt desde que no l' haviam sentida á Barcelona: toca ab perfecció aquell difícilissim instrument; trèu efectes desconeguts de las cordas del arpa, y té expressió y agilitat.

Tocá una pessa qu' ella escrigué expressament pèl concert que 's donava, composta d' aires populars catalans: lo compte Arnau, la tentina dels gegants, la bo-langera y altres motius forman un conjunt agradable. No escatimi aquesta pessa quan vaja pèl mon: fàssila

Per gastos d' oficina alguns se 'n gastarian, perque 'ls empleats poguessin fer festa, ja que no la feya 'l públich.

Y lo restant vá cremarse.
1200 duros pèl volcan; 50 pèl castell de foch de la Barceloneta y 200 pèl castell de foch de la Plassa de Tetuan: Total: 1450 duros que ván anarse 'n ab fum.

Nota final:
Y no es solzament aixó lo que vá cremarse. Casi tots los forasters varen cremarse també.

Una frase de un foraster:
—A Barcelona fan firas; y 'ls firats som nosaltres.

Una anècdota del tenor Roger que acaba de morir á Paris.

Un opulent banquer donava als seus salons una gran festa, y desitjós de lluirse vá contractarlo. En Roger vá demanarli 1500 franchs y vá pagals'hi.

Arriba l' hora de la reunió, y 'l tenor canta una pesa magnífica. Los concurrents més aficionats al negoci que á l' art, se l' escoltan com si sentissen ploure, y continuan conversant ab lo major descaro.

Lo tenor se 'n resent y sense despedirse de ningú 's retira d' aquella casa.

Molt vá estranyar lo banquer la seva ausencia, pues lo tracte era que havia de cantar tres pessas; pero al dia següent vá rebre una carta del célebre tenor, junt ab dos bitllets de mil franchs cada un.

—«Vos torno, deya, 'ls 1500 franchs, perque á casa vostra no hi he pogut cantar, y á més 500 franchs, per indemnisarvos de la molestia que vaig causar als vostres convidats, interrompent la seva animada conversa.»

A Agen (Fransa) lo tribunal se las ha hagudas ab un fulano, autor de un robo, que per tota disculpa, deya:

—Senyor; los esperits van dirme que 'm dirigis á casa de fulano y vaig anarhi; van dirme que 'l robès y vaig robarlo.

—¿Escolti, preguntava 'l president; y van dirli també que espanyès la calaixera?

—Exactament. Lo mateix que un dia van dirme que anés al cel y vaig anarhi: també hi estat al infern.

Lo president del tribunal:
—¿Y al infern que vá trobarhi?

L' espiritista de camama:
—Hi havia molts jutjes.

—¿Y de lladres n' hi havia?

L' acusat ruborizantse, contesta:
—Si senyor, també n' hi havia alguns.....

Un foraster á la entrada del carrer Nou detura á un senyor y l' hi diu:

—Dispensi, ¿sabria dirme ahont cau lo carrer del Alba?

En aquell moment passa una fulana, y 'l senyor l' hi respon:

—Miri, segueixi á n' aquesta senyora: ella l' hi portará.

Hem tingut lo gust de veure un quadro ab lo retrato dels alumnos de l' últim curs de medicina, sortit del establiment fotogràfic de A. Torija.

Los retratos están trets ab perfecció y combinats ab bon gust y elegancia.

En una ciutat de la montanya, un diumenje á las 8 del demati y en una de las iglesias més concorregudas vá ocore la següent escena:

Deya missa un capellá, y tot d' un plegat se gira, agafa 'l calze y 'l tira pèl cap de un altre capellá que s' estava al darrera seu resant ab véu una mica alta.

Aquest vá ser lo desenllás de unas disputas que ab véu alta havian tingut tots dos.

Los fiels devots qu' eran á la iglesia varen quedar edificats.

Aixis s' edificuessin tant fàcilment las casas de quatre pisos.

Los professors de instrucció primaria de Tarragona s' han associat per socorre's mútuament en cas de necessitat.

¡Pobre gent!

Jo compondria una associació de mestres y de forners; pero mestres no més ¿de que farán mànigas?

«Ya llegará el dia en que se entrará gratis en el tran-via.»

Tots vostés havian llegit aquest anunci en los diaris, y tots vostés s' havian preguntat: «¿Qué vol dir aixó? ¿Qué significa? ¿A qué tréu nas?»

Lo Feo Malagueño, ha contestat totas aquestas preguntas y ha desvanescut tots los duptes.

Aquest sastre andalús, que de primer anava ab una tartrana, y va treure després un carruatje, acaba de sortir ab un cotxe del tran-via.

Lo tran-via del malagueño 's diferencia dels altres ab una cosa: 'ls altres fan desgracias; lo del malagueño, al revés, *fa gracia*.

A Paris s' ha tret la moda de colocar campanetas á las sombrillas.

Jo espero que la moda vinga á Barcelona per poder dir: —Fulana es una senyora de moltas campanillas.

¡¡AB RAHÓ!!...

Perque als gossos bolas davan ab quatre municipals en Roch y en Pau disputavan y en veu alta 's declaravan: «¡¡Protectors dels animals!»
Y (segons un d' ells blasona) als «animals» defensant al «ser humá» impuls se dona perque diu que á la persona la bestia «influeix» bastant.
Al fi, en mitj de las rahons quan ja havian arribat á punt de darse «crostons» (batallant com fers lleons) va di en Roch, un xich calmat:
—Vostés no hi entenen res y ab aixó parlém formals; puig tingan per ben entés qu' al «mirá» pe 'ls «animals» també «mirém per vostés.»

S. GOMILA.

QUÈNTOS.

Se presenta un jove tronat á una agencia de matrimonis.

—Vull casarme, diu. No mirarè si la mèva dona es lletja, guapa, jove, vella, dreta ó estrafeta. Mentres tinga quartos, per mi está fet.

L' agent respon:
—Tinch precisament una geperuda: tè cinquanta mil duros ¿L'hi está bè?

—¡Magnífich!

—Pues negoci tancat. Vaig á pendre nota; pero avants, haurá de pagar dos duros de agencia: es la costum de la casa.

Lo jove, respon ab molta dignitat:
—¡Dos duros! Home, home. Se creu vosté que si jo tingués dos duros hauria vingut á molestarlo?

Era 'l dia de Sant Corneli.

Una dona casada 's veu sorpresa pèl seu marit en lo moment de cometre una infidelitat.

—¿Es posible? Y tot justament avuy, al dia del mèu sant...

La dona agafantse ab aquesta última paraula:
—Precisament per xó Corneli. Perque es lo tèu sant hi tractat de donarte una sorpresa.

En un casament lo capellá ho arregla tant á satisfacció del nuvi, que aquest no pot menos de dirli:

—Mossen Jaume quedo molt content de vosté, y cregui que sempre que vulga torná á casarme, vindré á trobarlo.

Un marit y muller de certa edat ván per llogar pis, y naturalment han de respondre al interrogatori del porter.

—Vamos á veure, diu lo porter, vostés no tenen familia?

—No senyor.

—Y 'l senyor no retira pas tart?

—A las déu á casa.

—Está bè, y d' animals doméstichs ¿cóm estém?

—Tenim no més que un gatet manso com un anyell.

—Bueno donchs, búsquinse pis á un' altra casa. No estich per gats: lo mèu gos no pot sufrirlos.

En una guanteria hi entra una senyora, presentant una mà menuda, blanca, bèn contornejada: es á dir la mà més deliciosa que puga imaginarse.

Es inútil buscar guants; cap parell l' hi vè bè.

Per últim la guanterera, tota cremada, exclama:
—Ja veurá, senyora, ¡quina culpa hi tinch jo, si vosté tè una mà tant mesquina!

Una senyora francesa lloga á una criada, y al presentarla al seu marit, diu:

—Paul, voici la bonne...
Resposta de la criada:
—De bona no sè si 'n serè prou; pero per la mèva part jo farè tots los possibles.

Estém en plenas festas: á la cantonada del carrer Nou hi há una minyona d' aquellas, qu' está plantada, com si esperés á algú.

—Pare, diu lo fill de un foraster, assegut á las cadiras de la Rambla. ¿Qué fá aquella senyora que ja vá més de mitja hora que s' está esperant á la cantonada? Lo pare tot embrassat y no sabent com explicarse:
—Ja veurás noy..... es una dona que espera á algú
—¿A qui, pare?...
—Ni ella mateixa ho sab.

TRENCA-CAPS.

XARADAS.

I.
Prima y segona es igual á dos inversa primera; ab s es flor la tercera y quarta es lletra vocal. N' es, lector mèu, la total una xicota molt mona que tè molt bona segona y sap cusí sens didal.

O. M.

II.
Escoltant un prima dos de la tersa que cantaba m' en vaig anar perque 'l mèu primera tres m' esperaba.

UN FRARE.

ENDEVINALLA.

Sense tenir dents mossego; no soch persona y respiro; á tots alegro al ivern y al istiu á tots amehino.

J. FERRET BASSA.

MUDANSA.

Ay! tot mèva, quina tot ha sigut lo de las festas! Los forasters enganyats han tocat tot molt depressa.

SOLRAIX.

LOGOGRIFO NUMÉRICH.

- 1 2 3 4 5 6 7 8 9—Un nom d' home.
- 7 8 9 5 8 4 8 2—Idem.
- 1 8 4 8 1 8—Una prenda de vestir.
- 7 8 4 5 6—Lo que tè Déu.
- 2 6 7 8 4—Lo que no tinch.
- 1 2 3 5—Lo que poso al cel.
- 1 3 2 3 4—Lo que hi ha per las iglesias.

ANDREU MINISTRE.

ROMBO.

Substituir los pichs ab lletas que llegidas vertical y horizontalment diguin: la 1.ª ratlla una lletra; la 2.ª lo que está lo país; la 3.ª una pasta; la 4.ª lo que tots tenim, y la 5.ª una lletra.

A. MINISTRE.

TRENCA-CLOSCAS.

Facundo, Camilo, Maciá, Enrique, Marcela.
Posar aquets noms en columna de modo que digan un nom de dona.

MARIETA T. DE REUS.

GEROGLIFICH.

Sant Sant Sant
Altar Altar Altar.

PAU CORNADÓ.

SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN L' ULTIM NÚMERO.

- 1. XARADA 1.ª—Comissió.
- 2. IDEM 2.ª—Amorosament.
- 3. MUDANSA.—Llum, fum, rum.
- 4. ENDEVINALLA.—Archs.
- 5. CONVERSA.—Rita.
- 6. COMBINACIÓ NUMÉRICA.—5 7 4 2
4 5 1 8
1 2 8 7
8 4 5 1
- 7. CAVILACIÓ.—La Nubia.
- 8. GEROGLIFICH.—Despulla als infants per vesti als grans.

LAS FESTAS PASSADAS.... Y PESADAS.

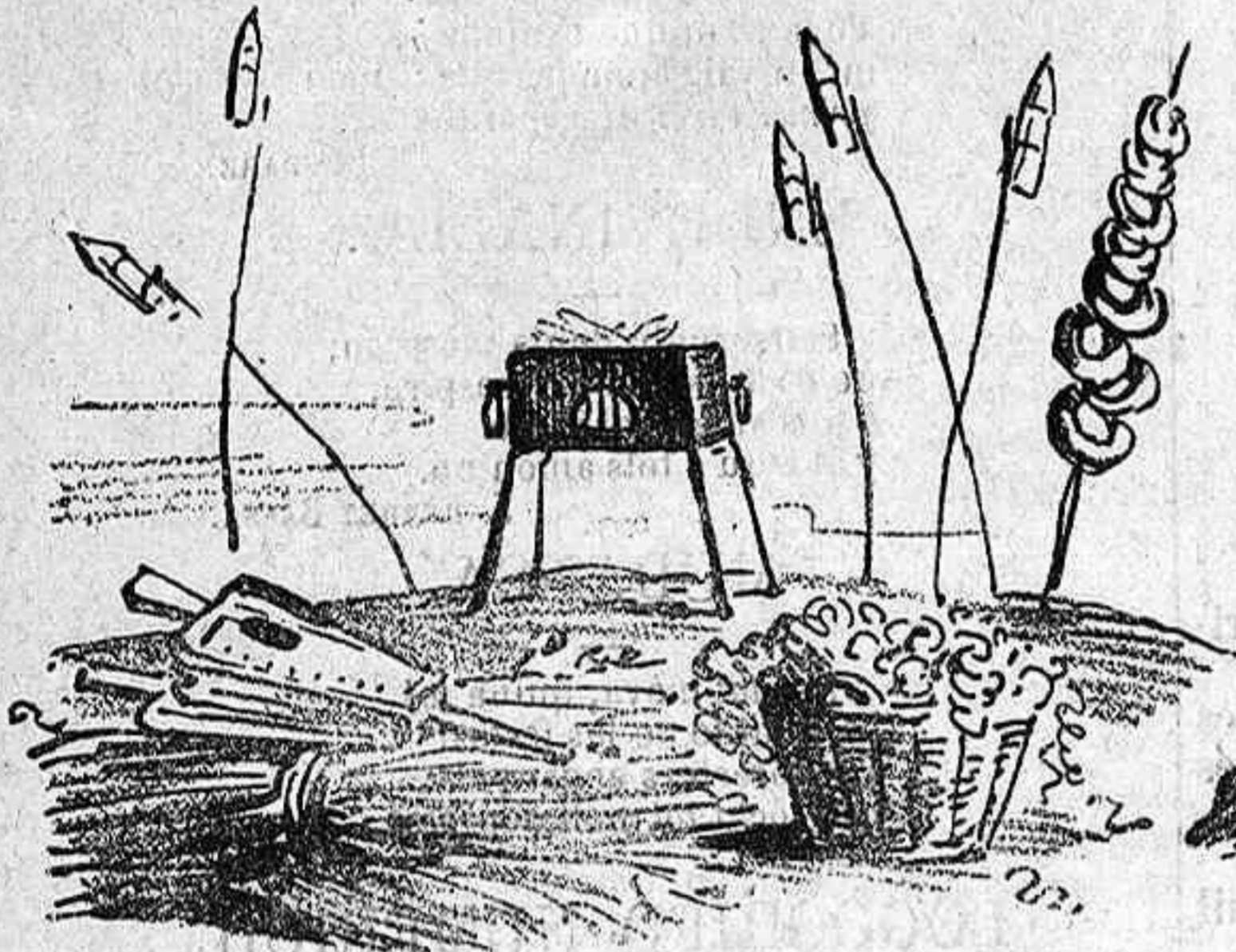
¡Qui no s' hi entussiasma, davant de un bunyol tant inmens!

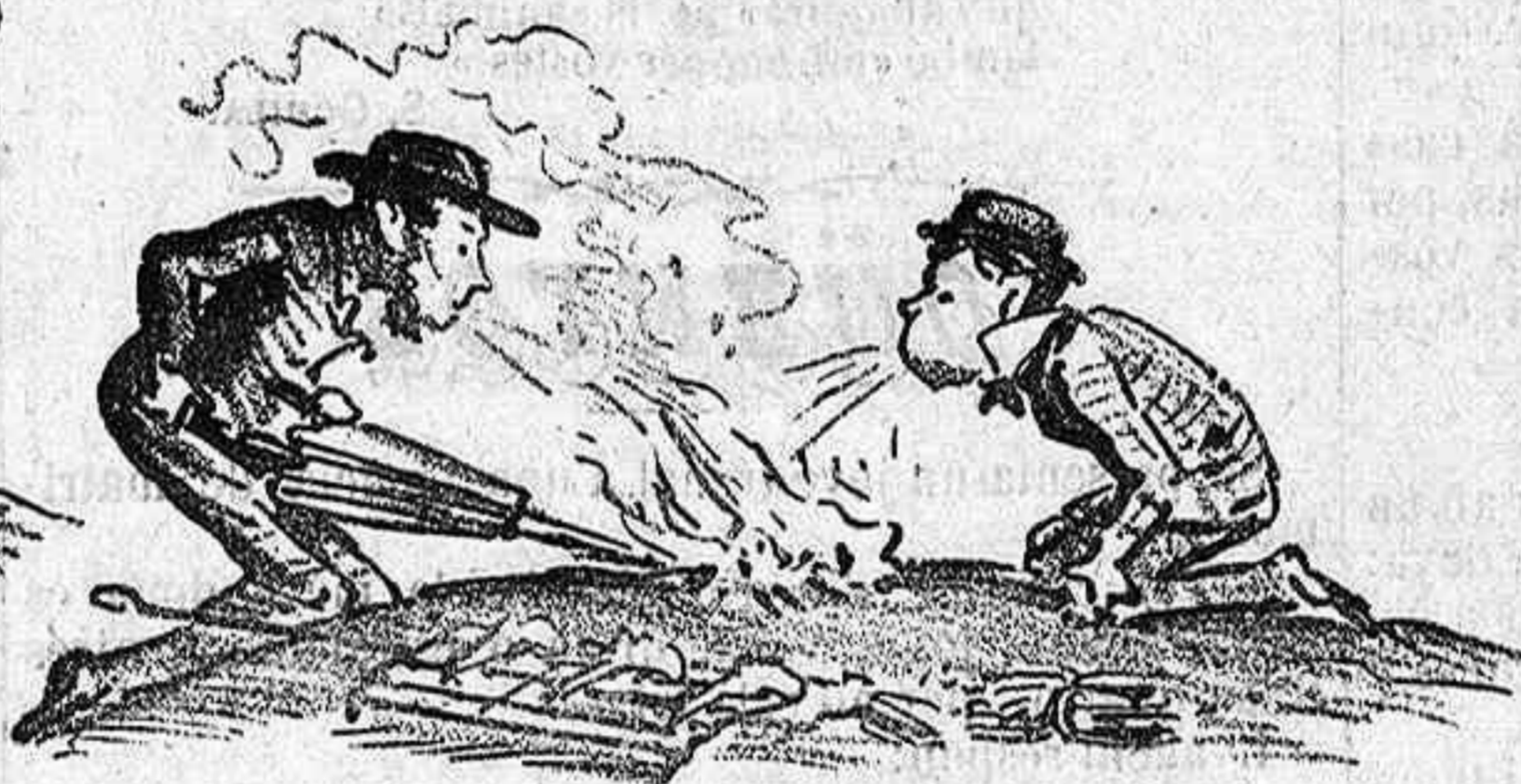
La comissió vá dir: «Fém forsa bunyols y aixís tothom ne sortirá tip.»

Serrallonga Dèn vos guard'!.. Y tot per fer treure 'ls quartos als forasters.

Preparatius per fer un gran volcan.

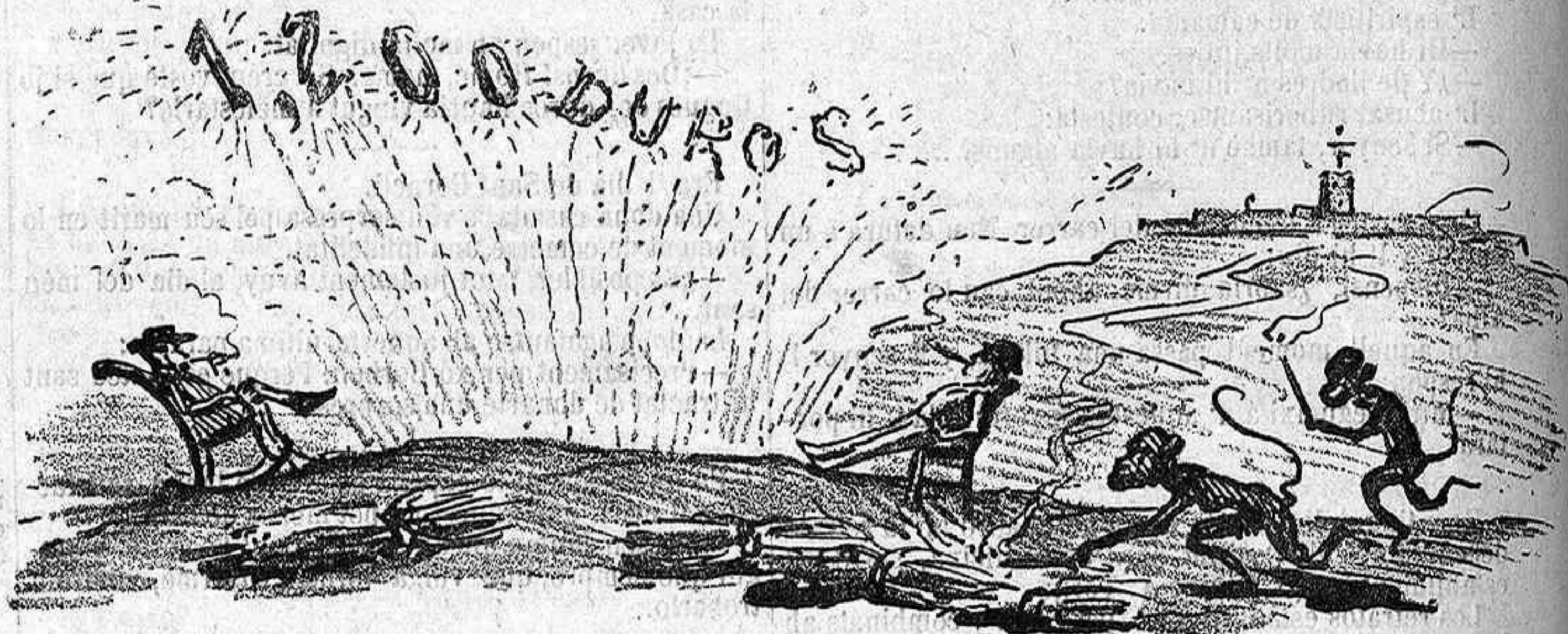
De bon matí ja s' hi veyá fum.

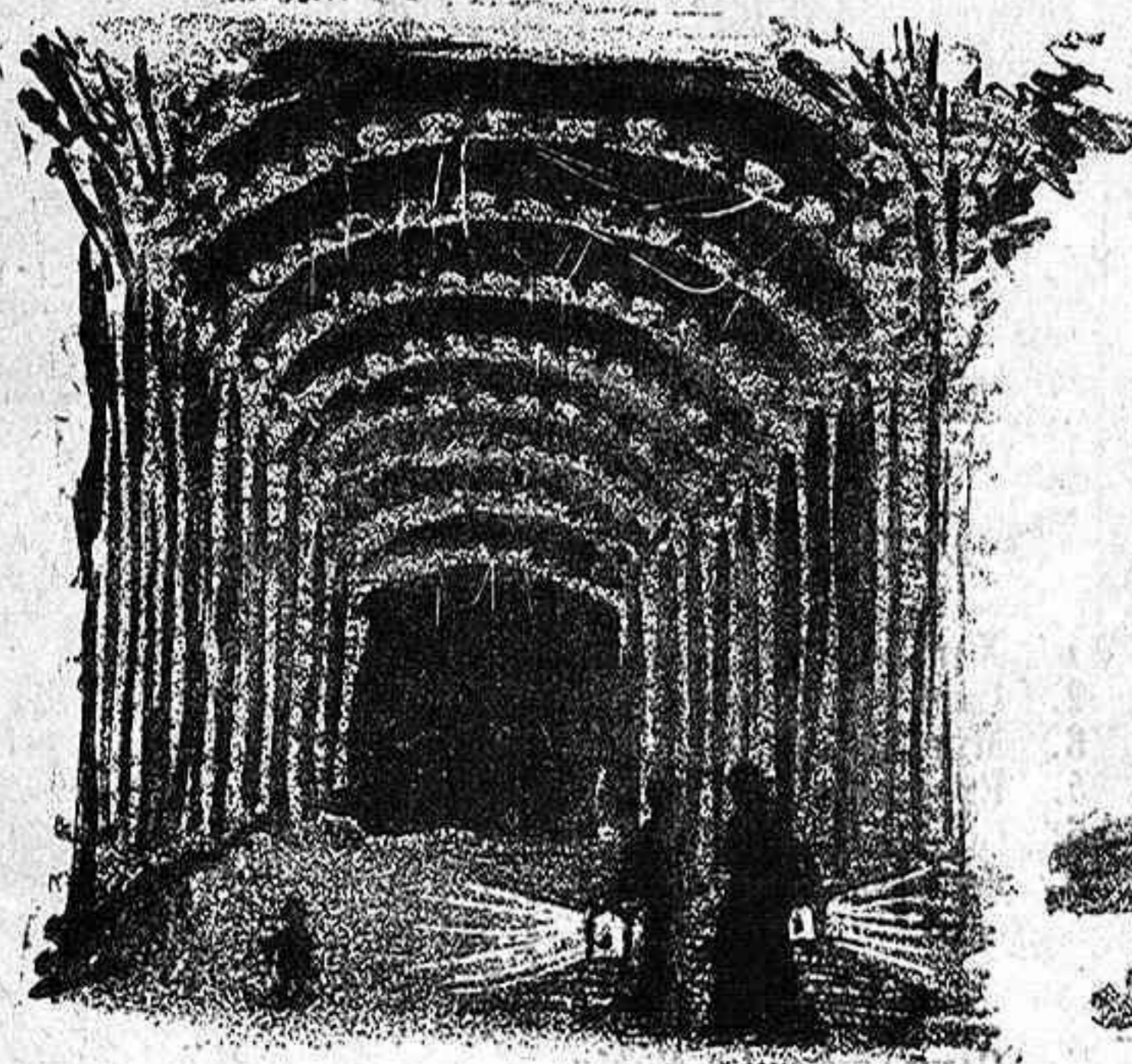
Al mitj dia durava 'l fum encare.

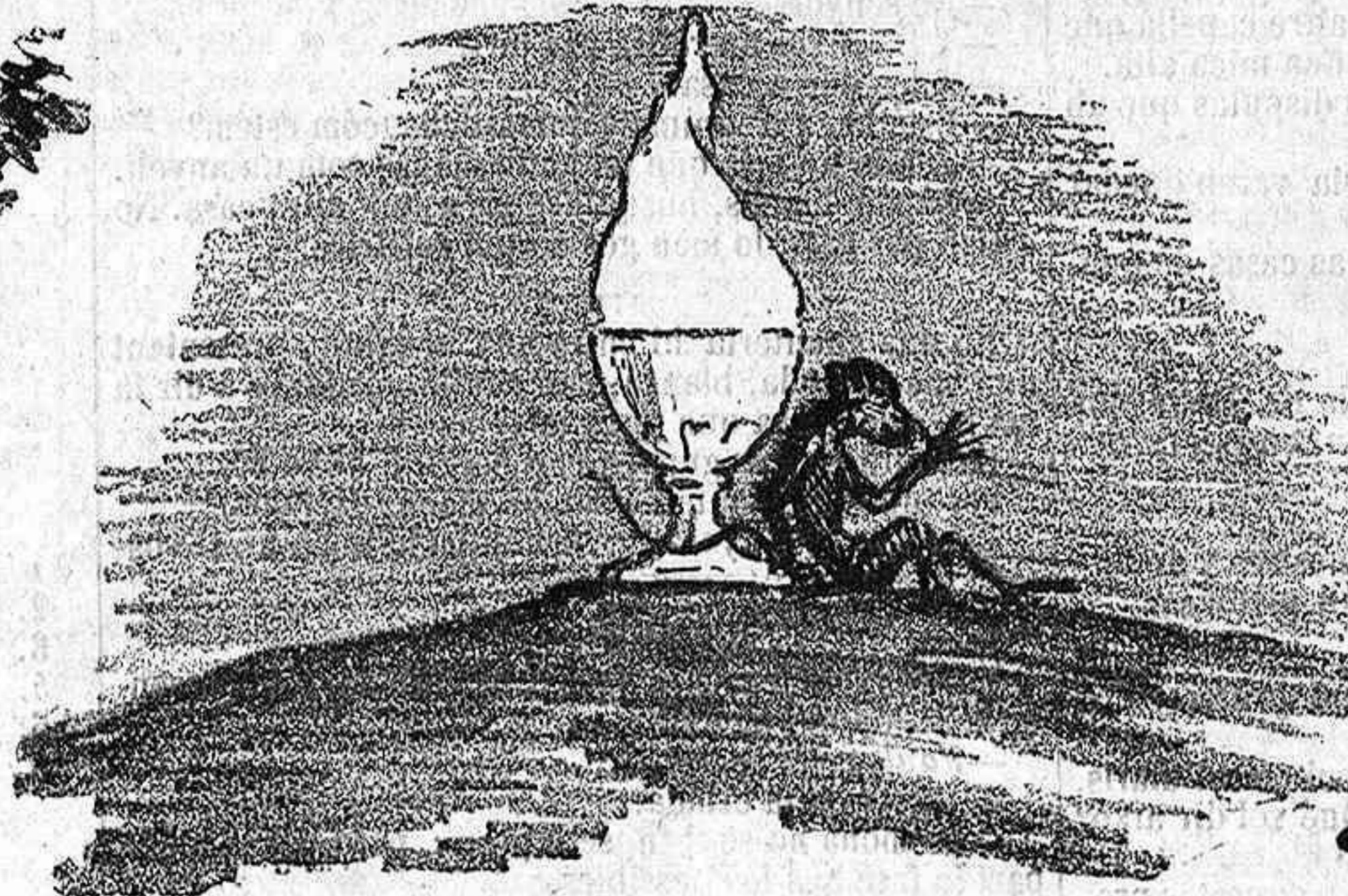
Cap al tart semblava 'l foch de Sant Joan.

L' explosió.... pero no d' entussiasme.

¡29 de Setembre!

Segons opinió de tothom, alló del volcan vá acabar molt fret.

¡A... a... ah!.. ¡Mala reingra de bet sentada! Si un altre any m' hi tornan á arreplegar que 'm pelin!